

Ceļa karte skolotājam

1. Kultūras izpratne un izpausmes sabiedrībā. Kā atšķiras dažādu laikmetu mākslas darbi un ko tie stāsta par sava laika sabiedrības vērtībām? Kā fiksēt savu intelektuālo un emocionālo kultūras pieredzi, formulēt savas personības izaugsmē būtiskas ētiskas un estētiskas vērtības?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 27 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izzināt kultūras laikmetu pazīmes un artefaktus, lai saskatītu iepriekšējo kultūras laikmetu vērtības mūsdienu kultūras procesos.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Jebkuru sabiedrību, katru laikmetu raksturo tam specifiskas kultūras pazīmes un artefakti. (VSK.K.Li.1.) - Mākslas valoda liecina par laikmeta un sabiedrības vērtībām. (VSK.K.Li.2.) - Kultūras zīmju un simbolu valoda ir daudznozīmīga un ikdienā klātesoša. (VSK.K.Li.2.) - Kultūras zīmes un simbolus var interpretēt un dažādi skaidrot. Tas palīdz izprast tradīciju pārmantošanu. (VSK.K.Li.2.) - Mijiedarbe starp vēsturiskajām un laikmetīgajām kultūras izpausmēm atklājas kultūras mantojumā. (VSK.K.Li.2.) - Viena no mūsdienu kultūras izpausmēm ir kultūras komercializācija. (VSK.K.Li.4.)	- Saskata un raksturo dažādu kultūru galvenās pazīmes – idejas, zīmes un simbolus iepazītajos mākslas darbos, ikdienas kultūras un cilvēku savstarpējo attiecību novērojumos un kultūras procesos. (K.V.1.1.; K.V.1.2.; K.V.3.4.) - Saskata un diskutē par dažādos kultūras laikmetos radītām zīmēm un simboliem mūsdienu kultūras un mākslas izpausmēs (vizuālajā mākslā, audiovizuālajā mākslā, arhitektūrā, mūzikā, literatūrā, teātra mākslā), novērtē to pārmantošanas nosacījumus. (K.V.2.6.) - Strukturē zināšanas un raksturo iespaidus par iepazītajiem kultūras procesiem un mākslas darbiem (vizuālajiem, audiālajiem, audiovizuālajiem, literārajiem, skatuves, starpdisciplinārajiem). (K.V.4.1.) - Identificē un pamato savas personības izaugsmē būtiskas vērtības, balstoties uz savu kā mākslas darba uztvērēja (skatītāja, klausītāja, lasītāja) un kultūras procesos iesaistīta dalībnieka pieredzi. (K.V.2.7.) - Formulē savu viedokli par kultūras vērtībām, dzīvesveidu un uzvedības modeļiem, uzklausa un pieņem atšķirīgus viedokļus. (K.V.3.8.) - Pēc noteiktiem (mākslas veida, teritoriāliem, estētiskiem un emocionāliem vai citiem) kritērijiem izvēlas kultūras un mākslas notikumus un iekļauj savā kultūras patēriņā. (K.V.2.1.) - Reflektē un novērtē kultūras pieredzes ietekmi uz kultūras vajadzību un interešu attīstību. (K.V.4.1.)

Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Pilnveidojot zināšanas par kultūras daudzveidīgajām izpausmēm, attīsta kultūras izpratni un pieredzi, dažādu kultūras laikmetu mākslas darbos atpazīst specifiskus izteiksmes līdzekļus, kultūras zīmju un simbolu lietojumu; pieņem atšķirīgus viedokļus par kultūras vērtībām un dzīvesveidu. (K.V.1.2.; K.V.3.8.)	- Attīsta ieradumu pilnveidot savu kultūras pieredzi, apmeklējot kultūras pasākumus, institūcijas, kultūrvēsturiski nozīmīgas vietas, pastāvīgi lasot sev interesējošu literatūru un pēc konkrētām, katram mākslas veidam atbilstošām pazīmēm vērtējot kultūras piedāvājuma kvalitāti. (Vērtība – kultūra; tikumi – atbildība, tolerance) - Attīsta ieradumu dažādās kultūrvidēs, kultūras un ikdienas norisēs izturēties cieņpilni un ar labvēlību, akceptējot konkrētajai videi atbilstošu uzvedības modeli, vispārpieņemtus ētikas principus un normas. (Vērtība – cilvēka cieņa; tikumi – laipnība, tolerance) - Attīsta ieradumu radoši un mērķtiecīgi pašizpausties un gūt jaunu pieredzi dažādos mākslas veidos. (Vērtība – brīvība; tikumi – drosmē, gudrība, atbildība) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot sava radošā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, centība)
Jēdzieni: kultūra, kultūru daudzveidība, kultūras vajadzības, kultūras produkts, kultūras patēriņš, kultūras tiesības, kultūras kopiena, kultūras pieredze, subkultūra, elitārā kultūra, etniskā kultūra, masu kultūra, artefakts, semiotika, kultūrvaronis, zīmols, naratīvs, viduslaiki, renesanse, baroks, klasicisms, romantisms, modernisms, postmodernisms, laikmetīgā māksla.	

Temata apguves norise	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Paplašina zināšanas par kultūras laikmetu pēctecību un galvenajām vērtībām katrā laikmetā	Skola2030	Kultūras jēdzienu skaidrojošā vārdnīca <i>Vārdnīca</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/6C079ECA-256C-4080-A46F-4AF00C119C3F/view?preview=B4DDF0E1-495E-40A4-9099-12425F6E1B03
		Kultūras izpratne un izpausmes sabiedrībā <i>Temata atsegums skolēnam</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/6C079ECA-256C-4080-A46F-4AF00C119C3F/view?preview=8B86F612-CAAD-4E8D-98D3-2B7E50E0CB38
		Temata apguves snieguma līmeņu apraksts <i>Kritēriju lapa</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/6C079ECA-256C-4080-A46F-4AF00C119C3F/view?preview=CC67EADF-119C-45C9-AB45-F51A76201FD9

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Paplašina zināšanas par kultūras laikmetu pēctecību un galvenajām vērtībām katrā laikmetā	Skola2030	Eiropas mākslas vēsture <i>Interaktīvā laika līnija</i>	https://view.genial.ly/62ecdac68f1b830019495251
		Eiropas mūzikas vēsture <i>Interaktīvā laika līnija</i>	https://view.genial.ly/62f3f083bb031800115c8f61
	Tavaklase.lv	Latviešu teātra pirmsākumi (1. daļa)	https://www.tavaklase.lv/video/latviesu-teatra-pirmsakumi-1-dala/
		Latviešu teātra pirmsākumi (2. daļa)	https://www.tavaklase.lv/video/latviesu-teatra-pirmsakumi-2-dala/
		Kādas gleznas stāsts	https://www.tavaklase.lv/video/kadas-gleznas-stasts/
	Latvijas Universitāte	Kulturoloģija kā integrējošs mācību kurss laikmetīgā mācību procesā	https://profizgl.lu.lv/course/view.php?id=7
	Skola2030	Zīmju un simbolu veidošanās <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/6C079ECA-256C-4080-A46F-4AF00C119C3F/view?preview=E1BD12EF-E17C-496A-8BF0-3D3B673DE18E
Pēta kultūras noteikto dzīvesveidu savā kopienā	Skola2030	Kultūras patēriņa “groza” izpēte <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/6C079ECA-256C-4080-A46F-4AF00C119C3F/view?preview=40E596A2-59E3-4387-B667-A1BBC8CFCE70
Uzsāk kultūras pieredzes mērķtiecīgu apkopošanu	Skola2030	Kultūras pieredzes dienasgrāmata <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/6C079ECA-256C-4080-A46F-4AF00C119C3F/view?preview=822DE9E3-452B-4EEC-B6ED-3F6094F0502D

Izdevniecību atbalsts

- Avotiņa, A. (atb. red.), Bernāts, G., Geikina, S., Irbe, I., Mūrnieks, A., Stikāne, I. *Kultūra mākslā un māksla kultūrā. Skolotāju izglītības joma: Kultūras izpratne un pašizpaušme mākslā.* Rīga: Latvijas Universitāte, Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, 2020.
(Pieejams elektroniski: http://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/54411/Kultur_maksla_un_maksla_kultura.pdf?sequence=1)
- Skola2030 un Skolo.lv saites (visiem tematiem)
(Pieejamas elektroniski: <https://mape.gov.lv/catalog/collections/FF961940-3BD2-4B65-83B2-7EEC37B565D7/view> un <https://skolo.lv/course/view.php?id=511998>)

2. Kultūras piederība un identitāte. Kā pilnveidot savu personību, līdzdarbojoties kultūras aktivitātēs, jaunradē, kopienas tradīcijās, stiprinot piederību vietai, valstij, kopienai?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 20 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: apzināties, ka individuālā, kopienu un nacionālā identitāte ir balstīta konkrētas kultūras vērtībās, tradīcijās.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Katrs cilvēks var būt piederīgs pie dažādām kultūrām (nacionālās, tautas, reģionālās, pilsētas, lauku, jauniešu u.c.), kas nosaka viņa vērtību un identitātes veidošanos. (VSK.K.Li.2.) - Kultūras piederību un vērtības apliecina, izmantojot simbolus, līdzdarbojoties kultūras aktivitātēs, jaunradē, kopienas tradīcijās. (VSK.K.Li.1.)	- Apliecina personiskajai izaugsmei būtiskākās vērtības, demonstrē savu identitāti un kultūras piederību ikdienas dzīvē un radošajā procesā. (K.V.2.7.; K.V.3.1.; K.V.2.8.) - Ikdienas kultūras praksēs atklāj savu piederību nacionalitātei, sociālai grupai, kopienai, valstij, reliģijai. Atšķir, kas ir personīgā un kopīgā identitāte. (K.V.2.8.) - Vērtē un analizē savu un klasesbiedru māksliniecisko sniegumu un/vai sadarbību individuāli un/vai grupā veidotā radošā uzdevumā. (K.V.3.7.; K.V.3.8.) - Saskata Latvijā un pasaulē dzīvojošo tautu un nāciju būtiskākās etniskās/nacionālās kultūras iezīmes, kas izpaužas dzīvesveidā. (K.V.2.7.; K.V.2.8.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Apliecina savu kultūras piederību un identitāti brīvi izvēlēta radošā formā kādā mākslas veidā vai argumentētā esejā un, sadarbojoties ar klasesbiedriem, savas klases identitātes zīmola izveidē. (K.V.2.8.; K.V.3.8.; K.V.4.6.)	- Attīsta ieradumu dažādās kultūrvidēs, kultūras un ikdienas norisēs izturēties cieņpilni un ar labvēlību, akceptējot konkrētajai videi atbilstošu uzvedības modeli, vispārpieņemtus ētikas principus un normas. (Vērtība – cilvēka cieņa; tikumi – atbildība, tolerance, taisnīgums, līdzcievība, solidaritāte, laipnība) - Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt kultūras procesus, meklējot kopsakarības ar vēstures kontekstu, Latvijas valstiskuma, latviešu valodas un kultūras nozīmību tajos. (Vērtības – latviešu valoda, Latvijas valsts; tikumi – gudrība, atbildība)
Jēdzieni: identitāte, kultūras kopiena, piederība, digitālā identitāte, identitātes zīmols, digitālā pēda.	

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Pēta identitātes izpausmes Latvijas kultūrtelpā	Skola2030	Kultūras piederība un identitāte <i>Temata atsegums skolēnam</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/35C1EAFE-35DD-444F-970D-64DA646BFB0F/view?preview=4F6EE81E-C5B6-4DB8-B8E6-9109EBCF8809
		Temata apguves snieguma līmeņu apraksts <i>Kritēriju lapa</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/35C1EAFE-35DD-444F-970D-64DA646BFB0F/view?preview=3940E5F7-94F9-4830-83B7-AF93C836C3ED
	Tavaklase.lv	Identitātes izpausmes Latvijas kultūrtelpā	https://www.tavaklase.lv/video/identitates-izpausmes-latvijas-kulturtelpa/
		Mūzika kā etniskās identitātes izpausme (1. daļa)*	https://www.tavaklase.lv/video/muzika-ka-etniskas-identitates-izpausme-1-dala/
		Mūzika kā etniskās identitātes izpausme (2. daļa)*	https://www.tavaklase.lv/video/muzika-ka-etniskas-identitates-izpausme-2-dala/
		Mūzika kā nacionālās identitātes izpausme*	https://www.tavaklase.lv/video/muzika-ka-etniskas-identitates-izpausme-1-dala/
		Latviskā ainava glezniecībā	https://www.tavaklase.lv/video/latviska-ainava-gleznieciba-2/
	Skola2030	Kultūras piederības un identitātes jēdzienu skaidrojums <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/35C1EAFE-35DD-444F-970D-64DA646BFB0F/view?preview=1A99CD11-5E29-4B80-BAF3-644532D8A665
		Digitālā identitāte sociālajos tīklos <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/35C1EAFE-35DD-444F-970D-64DA646BFB0F/view?preview=768655AD-76A9-43A9-98A2-B9673A9EBE5D
	Tavaklase.lv	Kas ir digitālā identitāte, un kā uzlabot savu digitālo pēdu?	https://www.tavaklase.lv/video/kas-ir-digitala-identitate-un-ka-uzlabot-savu-digitalo-pedu/

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Iepazīst vienaudžu kultūras piederību mūsdienu pasaulē	Skola2030	Kultūras piederības izpratne <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/35C1EAFE-35DD-444F-970D-64DA646BFB0F/view?preview=1AE7CB0E-C058-499C-A3D7-B3AD1A6646BD
		Identitātes konstruēšana <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/35C1EAFE-35DD-444F-970D-64DA646BFB0F/view?preview=E87163FE-A360-48AC-9EE2-A36C13D429C4
	Tavaklase.lv	Ko nozīmē būt latvietim Amerikā, un kā saglabāt piederību Latvijai?	https://www.tavaklase.lv/video/ko-nozime-but-latvietim-amerika-un-ka-saglabat-piederibu-latvijai/
	Skola2030	Kultūras piederības un identitātes koks <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/35C1EAFE-35DD-444F-970D-64DA646BFB0F/view?preview=229A913B-A811-4D26-940E-852B1D796B41

3. Kultūras mantojuma daudzveidība. Kā izzināt kultūras mantojumu un piedalīties tā saglabāšanā, uzturēšanā un pārradīšanā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 32 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izprast kultūras mantojuma (materiālā un nemateriālā), paaudžu mijiedarbes, tradīcijas un inovācijas nozīmi, novērtēt un "lietot" kultūras mantojumu kā instrumentu dzīves kvalitātes uzlabošanai.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Kultūras mantojums ir vērtības, kas mums nodotas no priekštečiem, un kuras vēlamies nodot nākamajām paaudzēm. (VSK.K.Li.2.) - Kultūru zīmes un simboli palīdz izprast laikmeta vērtības un tradīcijas. (VSK.K.Li.2.) - Kultūras mantojuma saglabāšana ir gan vēstures artefaktu aizsardzība, gan process, kas vairo kopienas sociālo un ekonomisko labklājību. (VSK.K.Li.4.) - Latvijas kultūras mantojuma nozīmīgākie artefakti ir iekļauti Latvijas kultūras kanona vērtību sarakstā. (VSK.K.Li.2.) - Kultūras mantojuma pieredze paplašina indivīda identitāti un palīdz veidot izpratni par sevi, sniedz izpratni par kopienas identitāti. (VSK.K.Li.2.)	- Saskata tradicionālā un laikmetīgā mijiedarbi vienā mākslas darbā vai kultūras norisē (piemēram, dziesmu un deju svētku koncertos, Dzejas dienās, mūzikas un teātra festivālos). (K.V.2.2.) - Iesaistās materiālo un nemateriālo kultūras vērtību saglabāšanā, tradīciju uzturēšanā un pārmantošanā savā dzīvesvietā, pamatojot, kāpēc tās ir un/vai varētu kļūt par kultūras mantojumu. (K.V.2.4.) - Atpazīst Latvijas kultūras kanona vērtības, raksturo to saikni ar laikmetīgajām kultūras izpausmēm, salīdzina ar citiem sev un kopienai nozīmīgiem Latvijas materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma elementiem. (K.V.2.5.) - Komentē estētisko, ētisko un ideoloģisko principu izpausmes dažādu kultūras laikmetu mākslas darbos (vizuālajā mākslā, audiovizuālajā mākslā, arhitektūrā, mūzikā, literatūrā, teātra mākslā), saskata to saikni ar kultūras mantojumu, t. sk. jauno un digitālo, un diskutē par kultūras mantojuma nozīmi un mijiedarbi laikmetīgos mākslas procesos. (K.V.2.6.) - Pamato savu viedokli par cilvēces kultūras mantojuma nozīmi. (K.V.2.8.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Diskusijā demonstrē savu izpratni par materiālās un nemateriālās kultūras vērtībām/tradīcijām savā dzīvesvietā, tradicionālo un laikmetīgo vērtību mijiedarbi valstiska mēroga kultūras notikumā vai procesā, argumentēti pamato, kāpēc tās ir un/vai varētu kļūt par kultūras mantojumu. (K.V.2.4.; K.V.2.8.) - Individuāli vai grupā realizētā digitālās līdzdalības projektā demonstrē un izvērtē jauniegūtās prasmes par ģimenes un vietējās kopienas mantojuma tālāk nodošanas digitalizācijas iespējām. (K.V.2.5.; K.V.2.6.)	- Attīsta ieradumu piedalīties kultūras mantojuma saglabāšanā, praktizēšanā, interpretācijā un tā pārradē. (Vērtība – kultūra; tikumi – atbildība, tolerance, taisnīgums) - Attīsta ieradumu lietpratīgi un atbildīgi atlasīt, lietot un salīdzināt daudzveidīgus digitālos avotus (digitāli arhīvi, datubāzes, muzeji, bibliotēkas) kultūras satura apguvei, kultūras mantojuma pētniecībai un digitalizācijai, un mērķtiecīgi tos izmantot savā darbā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, godīgums, centība) - Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt kultūras procesus, meklējot kopsakarības ar vēstures kontekstu, Latvijas valstiskuma, latviešu valodas un kultūras nozīmību tajos. (Vērtība – latviešu valoda; tikumi – gudrība, atbildība) - Attīsta ieradumu izzināt, saglabāt un nodot tālāk ģimenes un vietējās kopienas tradīcijas. (Vērtība – ģimene; tikumi – atbildība)
Jēdzieni: materiālais kultūras mantojums, nemateriālais kultūras mantojums, tradīcijas, kultūrvēsturiska vērtība, kultūrvēsturiska vide, kultūrainava, kultūras kanons, valsts/reģionālas/vietējās nozīmes kultūras piemineklis, UNESCO Pasaules mantojuma piemineklis, kontraversāls/pretrunīgs mantojums, kultūras kopiena, autentiskums, restaurācija, rekonstrukcija, tradīciju nepārtrauktība, tradīciju mainība.	

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Aktualizē personisko pieredzi tradīciju praktizēšanā	Skola2030	Kultūras mantojuma daudzveidība <i>Temata atsegums skolēnam</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=DD26BAC8-D073-4B15-B839-B8D4108F5342
		Kultūras mantojuma daudzveidība. Temata apguves kritēriji <i>Kritēriju lapa</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=30145202-EF35-4C9C-BA59-AB8EABF15E21
		Personiskā pieredze tradīciju praktizēšanā. Svētku/tradīcijas analīze <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=112F8454-4AC4-42BB-A94D-7B1F45D1A25D
		Latvijas kultūras mantojuma izpēte. Materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma vērtības <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=C5454488-73DC-471F-AD26-F558F5F0A278
	Tavaklase.lv	Latviešu tautasdziesmas	https://www.tavaklase.lv/video/latviesu-tautasdziesmas/
	Latvijas Nacionālais kultūras centrs	Latvijas Nemateriālā kultūras mantojuma vērtību saraksts	https://nematerialakultura.lv/nkm-saraksts/
	Tavaklase.lv	Teātra balvu pasniegšanas ceremonija "Spēlmaņu nakts"	https://www.tavaklase.lv/video/teatra-balvu-pasniegsanas-ceremonija-spelmanu-nakts/
		Muzejs 21.gadsimtā	https://www.tavaklase.lv/video/muzejs-21-gadsimta/
	Skola2030	Kultūras vērtību veidošanās par kultūras mantojumu. Kultūras mantojuma veidi <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=AD7EB616-CFBB-44C7-877C-A21455CE1D8F

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Pēta, kā kultūras vērtības kļūst par mantojumu	Skola2030	Personiskā pieredze tradīciju praktizēšanā. Nacionāla mēroga tradīciju un vērtību nozīme kā tautas/nācijas kultūras mantojumam un to izmaiņas laika gaitā <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=4928A7EA-5BF0-4C48-85E2-94B3349A7914
		Personiskā pieredze tradīciju praktizēšanā. Tradīcijas idejas attīstība un interpretācija: neviennozīmīgas tradīcijas analīze <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=199E61B6-8D08-4DE6-B42A-A25513242729
	Skola2030	Latvijas kultūras mantojuma izpēte. Latvijā novērojami pozitīvie un pretrunīgie piemēri valsts/sabiedrības/indivīda atbildībai par kultūras mantojuma saglabāšanu <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=C7BDDb6C-030C-4BF1-929C-59814CA3F5FD
	Tavaklase.lv	Digitalizācijas iespējas muzejā	https://www.tavaklase.lv/video/digitalizācijas-iespejas-muzeja/
Izzina Latvijas kultūras mantojumu	Latvijas Nacionālā bibliotēka Latvijas Kultūras kanons	Latvijas Kultūras kanons	https://kulturaskanons.lv/
		Tikloties kultūras kanonā	https://kulturaskanons.lv/wp-content/uploads/2021/03/tikloties_kulturas_kanona.pdf
	Letonika.lv	Latvijas kultūras kanona objekti uz laika joslas	https://www.letonika.lv/kolekcija/?id=kanons
	LNKC	Nemateriālais kultūras mantojums	https://nematerialakultura.lv/
	Skola2030	Latvijas kultūras mantojuma izpēte. Kultūras kanona izpēte <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=603511C0-32CF-4796-81D4-3A1464CF41E0

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Izzina Latvijas kultūras mantojumu	Skola2030	Latvijas kultūras mantojuma izpēte. Materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma vērtības <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=C5454488-73DC-471F-AD26-F558F5F0A278
		Kultūras vērtību veidošanās par kultūras mantojumu. Kultūras mantojuma veidi <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/202231A3-B68B-42A4-96E5-203620CD366D/view?preview=AD7EB616-CFBB-44C7-877C-A21455CE1D8F

4. Kultūras pieprasījums un piedāvājums. Kā izprast kultūras auditorijas vajadzības un radīt sociāli un ekonomiski nozīmīgu kultūras un mākslas produktu?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 26 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: apzināties kultūru kā tautsaimniecības nozari un skaidrot, kā veidojas kultūras produkta piedāvājums un pieprasījums atbilstoši sabiedrības kultūras vajadzībām.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Kultūras procesi rada pārmaiņas sabiedrībā. Mākslas darbiem ir mākslinieciska, sociāla un ekonomiska vērtība. (VSK.K.Li.4.) - Mākslas darbiem ir nozīmīga loma ideju un vērtību komunicēšanai sabiedrībā. (VSK.K.Li.4.) - Cilvēku kultūras un mākslas vajadzības ir mainīgas, tās attīstās, uzkrājoties kultūras pieredzei un līdzdalībai. (VSK.K.Li.4.) - Dažādiem kultūras produktiem ir atšķirīgas kultūras auditorijas. (VSK.K.Li.4.) - Attīstoties sabiedrības kultūras vajadzībām, veidojas kultūras produkta piedāvājums un pieprasījums, kultūra attīstās kā tautsaimniecības nozare. (VSK.K.Li.4.) - Kultūras jomā ir daudzveidīgas nozares (vizuālā māksla, literatūra, mūzika, kino, teātris, deja, mantojums, arhitektūra, dizains, novadpētniecība, kino, muzeji, arhīvi, bibliotēkas, radošās industrijas) un organizācijas, kas nodrošina kultūras procesu un attīstību. (VSK.K.Li.4.) - Radošajā procesā, iedvesmojoties no kultūras konteksta un sabiedrības vajadzībām, paplašinās kultūras pieredze, rodas jaunas idejas un inovācijas. (VSK.K.Li.3.)	- Vērtē sava laikmeta kultūras izpausmju, t. sk. mākslas mijiedarbi ar laikmeta sociāli politiskajiem un ekonomiskajiem procesiem, iepazīstot kultūras jomas organizāciju struktūru, apkopojot iespaidus par iepazītajiem kultūras procesiem un mākslas darbiem (vizuālajiem, audiālajiem, audiovizuālajiem, literārajiem, skatuves, starpdisciplinārajiem). (K.V.3.5.; K.V.4.1.) - Saskata laikmetīgās mākslas iespējas ietekmēt un ar tās palīdzību pētīt sabiedriskos procesus. (K.V.4.3.) - Raksturo, izvērtē, secina, kā mākslā tās autori pauž savu attieksmi pret sabiedrībai aktuāliem un diskutabliem jautājumiem, dažādu kopienu atšķirīgajām vērtībām. (K.V.4.2.; K.V.4.3.) - Atšķir kultūras artefakta (mākslas darba, izstādes, skaņdarba, koncerta, izrādes) mākslinieciskās kvalitātes kā kultūras produkta vērtību, sociālo nozīmi un ekonomisko vērtību, izprotot šo triju kategoriju saistību un pretrunīgumu. (K.V.4.4.) - Plāno un prezentē radoša darba ieceri, savu ideju izpaušmei izmantojot tai piemērotus dažādu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus. (K.V.1.3.; K.V.2.3.; K.V.3.2.; K.V.3.3.; K.V.3.6.; K.V.3.9.) - Saskata komerciālas un nekomerciālas mākslas, profesionālas mākslas un amatiermākslas atšķirības. (K.V.4.5.; K.V.4.6.)

Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Atšķir kultūras jomas organizācijas, kultūras nozares profesijas, izprotot kultūras produktu māksliniecisko, ekonomisko un sociālo nozīmi. (K.V.4.2.) - Saskata kultūras operatoru daudzveidību, raksturo un novērtē dažādu mākslas produktu jaunrades mērķus. (K.V.4.4.) - Prezentē savu izvēlēto un grupā modelēto radošo ideju, saistot to ar savu personīgo kultūras pieredzi un karjeras iespējām kultūras nozarē. (K.V.4.1.; K.V.4.2.; K.V.4.3.)	- Attīsta ieradumu pilnveidot savu kultūras pieredzi, apmeklējot kultūras pasākumus, institūcijas, kultūrvēsturiski nozīmīgas vietas, pastāvīgi lasot sev interesējošu literatūru un pēc konkrētām, katram mākslas veidam atbilstošām pazīmēm vērtējot kultūras piedāvājuma kvalitāti. (Vērtība – kultūra; tikumi – gudrība, atbildība, tolerance) - Attīsta ieradumu radoši un mērķtiecīgi pašizpausties un gūt jaunu pieredzi dažādos mākslas veidos. (Vērtība – brīvība; tikumi – drosme, gudrība, atbildība) - Attīsta ieradumu lietpratīgi un atbildīgi atlasīt, lietot un salīdzināt daudzveidīgus digitālus avotus (digitāli arhīvi, datubāzes, muzeji, bibliotēkas), un mērķtiecīgi tos izmantot savā darbā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, godīgums, centība) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot savu radošā darba procesu un rezultātu, uz klausot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu. (Vērtība – darba tikums; tikumi – godīgums, atbildība, centība) - Attīsta ieradumu dažādās kultūrvidēs, kultūras un ikdienas norisēs izturēties cieņpilni un ar labvēlību, akceptējot konkrētajai videi atbilstošu uzvedības modeli, vispārpieņemtus ētikas principus un normas. (Vērtība – dzīvība; tikumi – savaldība, mērenība, laipnība) - Attīsta ieradumu darboties ilgtspējīgi un apkārtējai videi draudzīgi, uzņemoties atbildību par saviem lēmumiem. (Vērtība – daba; tikumi – atbildība, savaldība)
Jēdzieni: radošs process, patērētājsabiedrība, unifikācija, starpkultūru mijiedarbe, kultūras un radošais sektors, kultūras produkts, masu produkts, elitārs produkts, nišas produkts, kultūras operators, radošās industrijas, kultūras auditorija, kultūras un radošā uzņēmējdarbība, kultūras tūrisms, izklaides vērtība, autortiesības, plagiāts.	

Temata apguves norise	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Pēta kultūras piedāvājumu, izvēli un patēriņu	Skola2030	Kultūras pieprasījums un piedāvājums <i>Temata atsegums skolēnam</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/FE0DDE46-7502-4AD0-B909-B397BC88864B/view?preview=1C41513D-70D7-4515-BD8D-3C523E399D1E
	Tavaklase.lv	Mākslas darbu autortiesības	https://www.tavaklase.lv/video/makslas-darbu-autortiesibas/
		Radošās industrijas: nākotnes profesijas	https://www.tavaklase.lv/video/radosas-industrijas-nakotnes-profesijas/

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Pēta kultūras piedāvājumu, izvēli un patēriņu	Tavaklase.lv	Mūzikas nams Daile - kultūras un radošo industriju veiksmes stāsts	https://www.tavaklase.lv/video/muzikas-nams-daile-kulturas-un-radoso-industriju-veiksmes-stasts/
		“Neredzamās” profesijas kultūras nozarē – RADIO	https://www.tavaklase.lv/video/neredzamas-profesijas-kulturas-nozare-radio/
		Sports – nozīmīgs kultūras nozares “spēlētājs” (1. daļa)	https://www.tavaklase.lv/video/sports-nozimigs-kulturas-nozares-speletajs-1-dala/
		Sports – nozīmīgs kultūras nozares “spēlētājs” (2. daļa)	https://www.tavaklase.lv/video/sports-nozimigs-kulturas-nozares-speletajs-2-dala/
	Skola2030	Kultūras pieprasījums un piedāvājums <i>Temata atsegums skolēnam</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/FE0DDE46-7502-4AD0-B909-B397BC88864B/view?preview=1C41513D-70D7-4515-BD8D-3C523E399D1E
	Tavaklase.lv	Profesija: producenti	https://www.tavaklase.lv/video/profesija-producenti/
Izzina profesionālās nodarbinātības iespējas kultūras jomā un radošajās industrijās	Skola2030	Profesionālās nodarbinātības iespējas kultūras jomā un radošajās industrijās. Kultūras un mākslas nozares <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/FE0DDE46-7502-4AD0-B909-B397BC88864B/view?preview=1D319EDE-CB38-4280-BDB4-1C5A3904E51F
Veido video par kultūras produkta ieceri	Skola2030	Kultūrprojekta idejas izstrāde un prezentācija <i>Uzdevumi/vingrinājumi</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/FE0DDE46-7502-4AD0-B909-B397BC88864B/view?preview=E2C3BC82-61FB-4718-976B-D788A6799FAE
		Prezentācijas vērtēšanas kritēriji <i>Kritēriju lapa</i>	https://mape.gov.lv/catalog/materials/FE0DDE46-7502-4AD0-B909-B397BC88864B/view?preview=7E973F29-5C66-4ABD-9B50-1F14BAED3151